

Ohjelmakausi 2021–2027

Etelä- & Länsi-Suomi (ELSA)

#uusikausi2021

**EU:n alue- ja rakennepolitiikan 2021-2027
alueellinen ohjelmavalmistelu**

Kumppanuusvalmistelu maakunnassa

Valmistelun organisoituminen

Ohjelmatyön kansallinen valmistelu

- TEM johtaa ohjelmatyön valmistelua. Ohjelmatyötä valmistellaan alueilla ja ministeriöissä.
 - TEM vastaa lopullisen ohjelmatyön ehdotuksien laatimisesta. Ehdotus hyväksytään valtioneuvostossa ennen EU:n komissiolle toimittamista.
- Lopullisen hyväksymispäätöksen tekee komissio virallisten neuvottelujen jälkeen.
- Kansallista ohjelmavalmistelua koordinoi ja yhteen sovittaa kumppanuusperiaatteen mukaisesti perustettu Koheesio 2021+ työryhmä ja Alueiden uudistumisen neuvottelukunta (AUNE)
- Valmistelu tehdään tiiviissä yhteistyössä maakunnan liittojen, ELY-keskusten sekä kuntien ja muiden sidosryhmien kanssa

Alueellisen valmistelun organisoituminen

- Alueellista valmistelua johtaa maakunnan liitto:
 - Etelä- ja Länsi-Suomi (**ELSA-alue**): Uudenmaan liitto (Tiina Huotari)
 - Itä- ja Pohjois-Suomi (**IP-alue**): Pohjois-Pohjanmaan liitto (Päivi Keisanen)
 - Etelä-Pohjamaalta läntisen Suomen työryhmässä Heli Rintala, Marjut Leppänen, Timo Takala

Valmistelu kahdella suuralueella: IP ja ELSA

Pohjois-
Suomi>

Itä-Suomi>

Länsi-Suomi>

Etelä-
Suomi>

Itä- ja Pohjois-Suomen (IP)
valmistelua koordinoi Pohjois-
Pohjanmaan liitto

Etelä- ja Länsi-Suomen (ELSA)
valmistelua koordinoi Uudenmaan liitto

- ELSA tavoittelee yhtä yhteistä ohjelmaa
- IP esittänyt omaa erillistä ohjelmaa

NUTS2:

- Pohjois- ja Itä-Suomi, Länsi-Suomi ja Etelä-Suomi ovat siirtymäalueita.
- Helsinki-Uusimaa ja Ahvenanmaa ovat kehittyneempiä alueita.

**Rahoitussaanto ja varojen jako
asetusehdotuksen mukaan**

Suomen saanto 2021 – 2027 – 1,6 mrd euroa

- Suomen saanto kasvaa nykykauteen verrattuna vajaat 100 miljoonaa euroa
- Koheesiopolitiikan määrärahat pienenevät noin 10% EU-tasolla
 - **Komission esitys on Suomen kannalta lähtökohtaisesti edullinen**

HUOM! Esityksessä olevat numerot on pyöristetty ja ne voivat vielä tarkentua!

Suomen saanto	M euroa	%
Investoinnit kasvuun ja työhön (rakennerahasto-ohjelmat), josta:	1 485	92,8
<i>Siirtymäalueet</i>	<i>1 032,7</i>	<i>64,6</i>
<i>Kehittyneemmät alueet</i>	<i>179,5</i>	<i>11,2</i>
<i>Pohjoisten harvaan asuttujen alueiden erityistuki (NSPA)</i>	<i>272,8</i>	<i>17,0</i>
Euroopan alueellinen yhteistyö (Interreg)	115,0	7,2
Yhteensä	1 600,0	100,0

**Uusimaa ja Ahvenanmaa ovat kehittyneempiä alueita.
Koko muu Suomi on siirtymäaluetta**

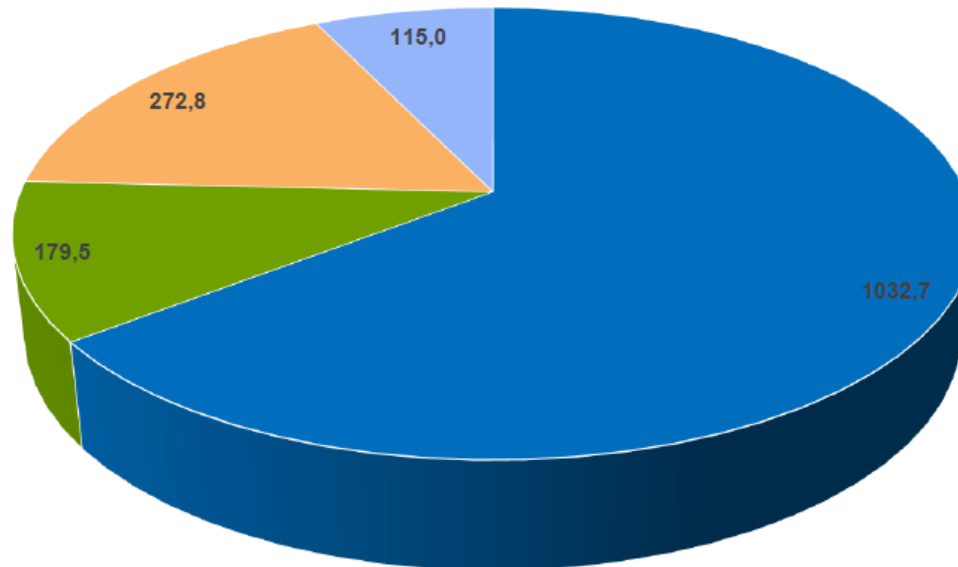
Millainen on rahoituskehysesitys ja varojenjakomenetelmä Suomen kannalta?

- Rahoituksen jakautumista eri maille on tasapainotettu verrattuna ohjelmakauteen 2014-2020
- Suomen tärkeimmät kriteerit varojen jaossa ovat: BKT, harvan asutuksen kriteeri, pohjoisten, harvaan asuttujen alueiden erityisrahoitus sekä uudet ilmastomuutokseen ja muuttoliikkeeseen liittyvät kriteerit.
- Epäedullisempia rahoituskriteereitä ovat työttömyys, nuorisotyöttömyys, alhainen koulutustaso, kolmannen asteen koulutus ja koulupudokkaat
- Interreg-tavoitteen osalta jakomenetelmä perustuu aiempaa useampaan väestökriteeriin. Suomen kannalta epäedullista on maarajojen väestön merkittävästi suuremmat painotusprosentit. Rahoitus vähenee yli 28%
- Harvan asutuksen erityisrahoituksen määrää ei ole indeksoitu nykyisestä (30€/as/v)

Member state	2021-27 allocation (billions, 2018 prices)	Change from current period (%)	Aid intensity (EUR/head)	Change from current period (%)
BG	8.9	8	178	15
RO	27.2	8	196	17
HR	8.8	-6	298	0
LV	4.3	-13	308	0
HU	17.9	-24	260	-22
EL	19.2	8	254	12
PL	64.4	-23	239	-24
LT	5.6	-24	278	-12
EE	2.9	-24	317	-22
PT	21.2	-7	292	-5
SK	11.8	-22	310	-22
CY	0.9	2	147	-5
SI	3.1	-9	213	-11
CZ	17.8	-24	242	-25
ES	34.0	5	105	3
MT	0.6	-24	197	-28
IT	38.6	6	91	5
FR	16.0	-5	34	-9
FI	1.6	5	42	2
BE	2.4	0	31	-5
SE	2.1	0	31	-6
DE	15.7	-21	27	-20
DK	0.6	0	14	-3
AT	1.3	0	21	-4
NL	1.4	0	12	-3
IE	1.1	-13	33	-17
LU	0.1	0	16	-14
EU27	331	-9.9	106	-11

Suomen saanto 2021–2027 (miljoonaa euroa)

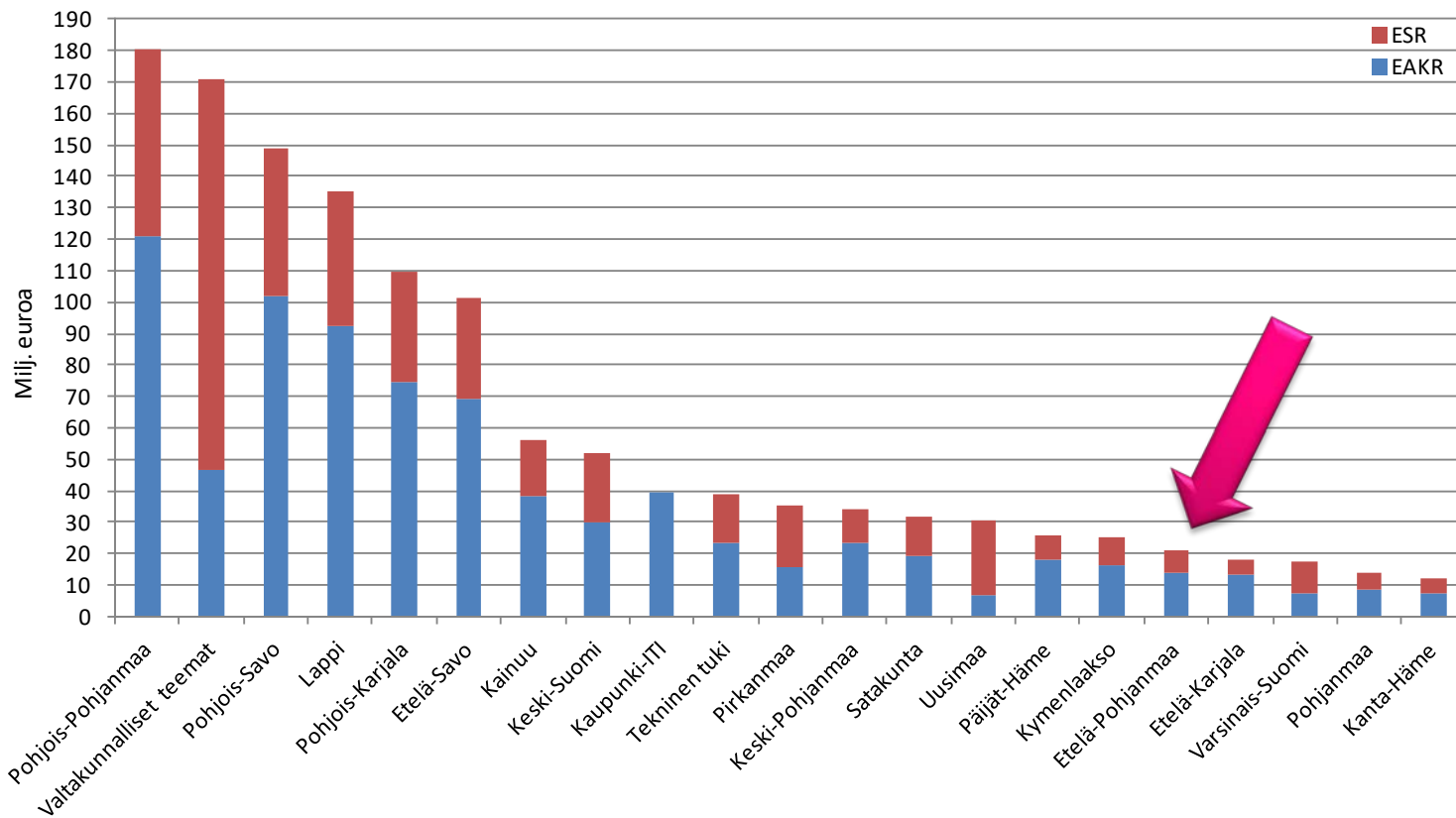
- Siirtymäalueet (Etelä-Suomi, Länsi-Suomi, Pohjois- ja Itä-Suomi)
- Kehittyneemmät alueet (Helsinki-Uusimaa, Ahvenanmaa)
- Pohjoisten harvaan asuttujen alueiden erityistuki (NSPA)
- Interreg

Suomen saanto alueittain

- Nykyiseen rahoituskehyskauteen verrattuna alueelliset laskennalliset saannot ovat tasoittuneet
 - Pohjoisten harvaan asuttujen alueiden erityisrahoituksen taso laskee reaalisesti
 - Kehittyneempien alueiden varojenjako menetelmän muutokset: pienempi rahoituksen taso ja Suomelle epäedullisten kriteerien painoarvon kasvaminen
 - Ei johdu siirtymäalueluokasta tai turvaverkkojärjestelystä
- Varojen jakautuminen alueittain tulevassa rakennerahasto-ohjelmassa on kuitenkin edelleen kansallisessa päätösvallassa. Rajoituksena kuitenkin:
 - Kehittyneempien alueiden varoja ei saa siirtää siirtymäalueille
 - Pohjoisten harvaan asuttujen alueiden erityisrahoitusta ei voi kohdistaa muille alueille kuin Pohjois- ja Itä-Suomeen

EU-rahoituksen arvioitu kohdentuminen Suomessa ohjelmakaudella 2014-2020

Kestävää kasvua ja työtä -ohjelma

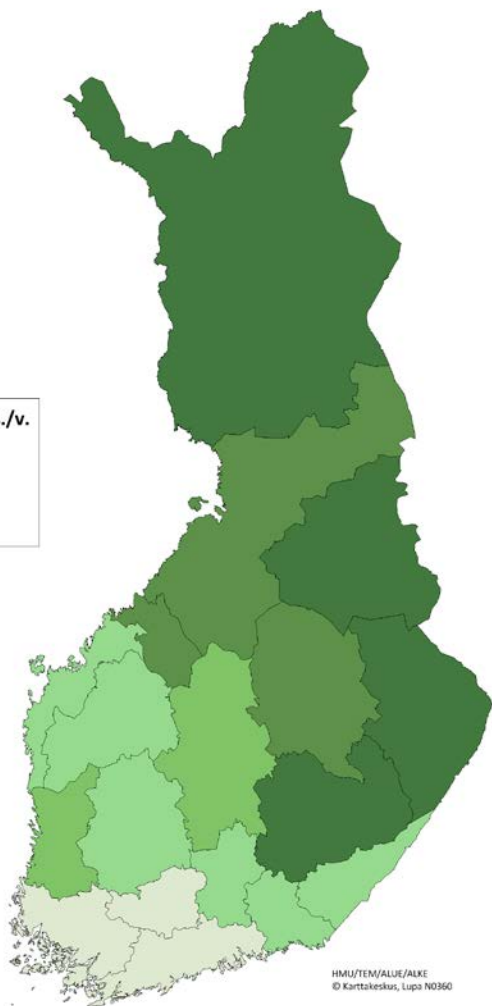
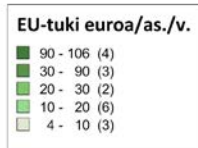
Vipuvoimaa
EU:lta
2014-2020

Euroopan unioni
Euroopan aluekehitysrahasto
Euroopan sosiaalirahasto

EU-rahoitus asukasta kohden/v. 2014-2020 (arvio)

(ml. kestävä kaupunkikehittäminen, pl. valtakunn. toiminta ja tekninen tuki)

HMI/TEM/ALUE/ALKE
© Karttokeskus, Lupa N0360

Maakunta	EAKR/as./v.	ESR/as./v.	yht.
Lappi	72	34	106
Kainuu	68	32	100
Pohjois-Karjala	64	30	94
Etelä-Savo	64	30	94
Pohjois-Savo	59	27	86
Keski-Pohjanmaa	48	23	71
Pohjois-Pohjanmaa	45	21	66
Keski-Suomi	15	12	27
Satakunta	12	8	20
Kymenlaakso	13	7	20
Etelä-Karjala	14	5	19
Päijät-Häme	13	5	18
Etelä-Pohjanmaa	10	5	15
Pirkanmaa	6	6	12
Pohjanmaa	7	4	11
Kanta-Häme	6	4	10
Varsinais-Suomi	4	3	7
Uusimaa	2	2	4
Yhteensä	19	10	29

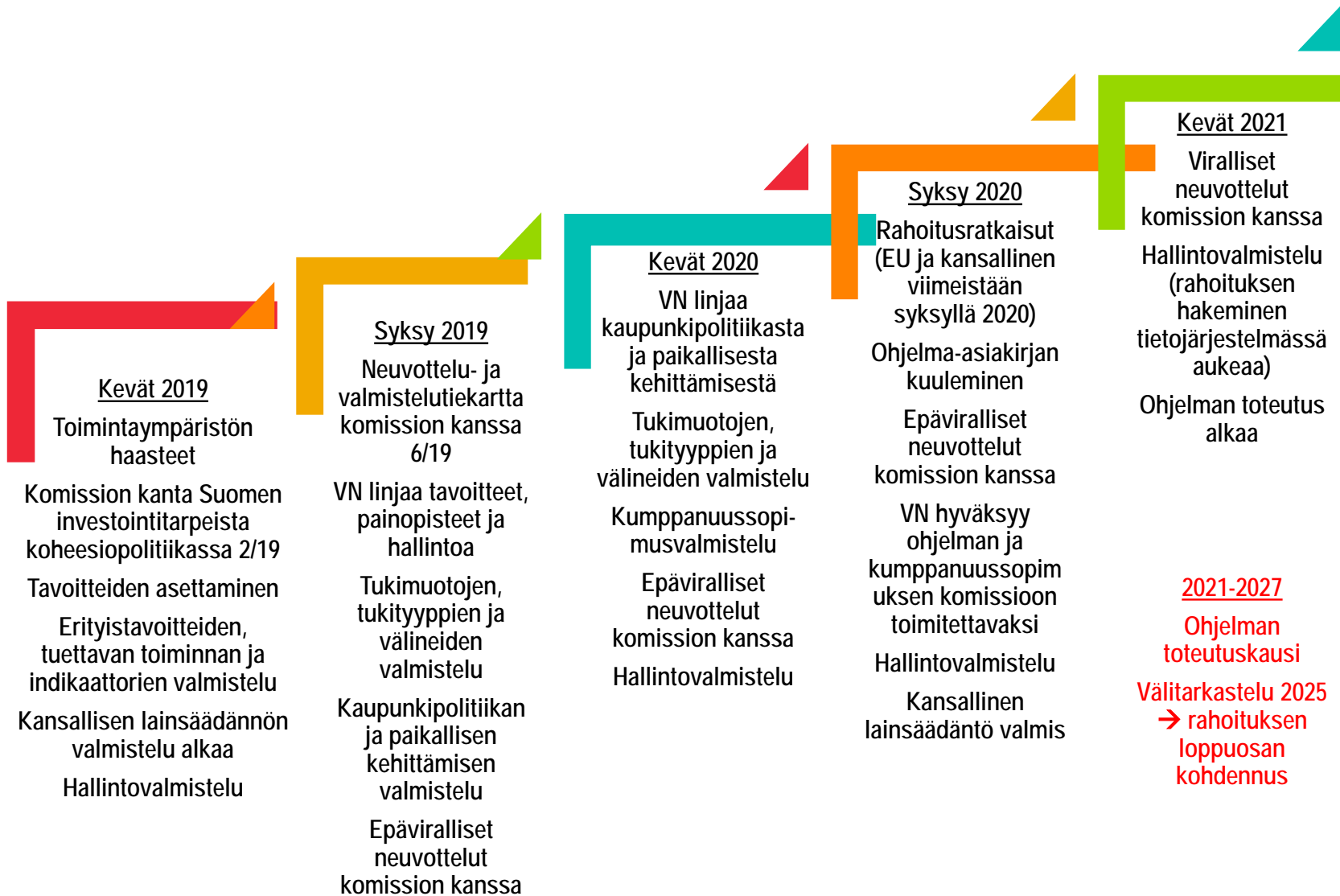
Kestävää kasvua ja työtä -ohjelma

Vipuvoimaa
EU:lta
2014-2020

Euroopan unioni
Euroopan aluekehitysrahasto
Euroopan sosiaalirahasto

Valmistelun eteneminen

Sisällöistä ja teemoista

Mitkä koheesiopolitiikan sisällöt ovat jatkossa?

Rakennerahastojen tuki kohdistettaisiin viiden teeman ympärille:

1. **Älykkäämpi Eurooppa** (kilpailukyky, digitaalinen muutos, yrittäjäyys, innovaatiot, osallistava kasvu, teollisuuden muutoshaasteet globalisaatioon, kiertotalouteen ja ilmastonmuutokseen liittyen)
2. **Vihreämpi vähähiilinen Eurooppa** (puhtaat energiaratkaisut, energiatehokkuus, siirtyminen vähähiiliseen talouteen, uusiutuva energia, innovatiiviset vähähiiliset teknologiat, tuki vihreille ja sinisille investoinneille, kestävä luonnonvarojen hallinta, kiertotalous, sopeutuminen ilmastonmuutokseen)
3. **Verkostoituneempi Eurooppa** (liikkuvuus, energia ja alueelliset ICT-yhteydet, kestävä liikenne, älykkäät energiaverkot, nopeat digitaaliset yhteydet)
4. **Sosiaalisempi Eurooppa** (ESR+:n tuki sosiaalisten oikeuksien pilarin toimiin, erityisesti työllisyyden edistäminen, koulutus ja elinikäinen oppiminen, sosiaalinen osallisuus sekä terveys ja sosiaalinen innovointi)
5. **Kansalaisten Eurooppa** (kaupunki-maaseutu-rannikkoalueiden paikallinen kehittäminen)

Temaattinen keskittäminen ja korvamerkinnot

EAKR+

Kehittyneet maat	Siirtymä	Vähiten kehittyneet
85% tavoitteisiin 1 - 2	45% tavoitteeseen 1 30 % tavoitteeseen 2	35% tavoitteeseen 1 30 % tavoitteeseen 2

Interreg-ohjelmissa 60% enintään kolmeen politiikkatavoitteeseen
6% kestävään kaupunkikehittämiseen

ESR+

- Kohdentuu teemaan 4
- Vähintään 25% kohdennettava sosiaaliseen osallisuuteen
- Vähintään 2% materiaalisesta puutteesta kärsiviin henkilöihin (ent FEAD)

Haasteita alue- ja rakennepolitiikalle 2021+

Yritystoiminta globaalissa digiyhteiskunnassa

- Riittämätön kasvu- ja kansainvälistymishakuisuus
- Yritysten t&k-panostusten väheneminen
- Tuottavuuden kasvun hidastuminen
- Yksipuolinen elinkeinorakenne
- Innovaatiotoiminnan yhteistyörakenteiden puutteet

Ilmastomuutos reunaehtona

- Bio- ja kiertotalouden mahdollisuuksien riittämätön hyödyntäminen ja käyttöönotto
- Älykkäiden ja energiatehokkaiden ratkaisujen vähäinen hyödyntäminen
- Uusiutuvan energian liian vähäinen käyttö

Osaaminen ja työnmurros

- Työvoiman riittämätön kohtaanto
- Osaamisen muuttuvat tarpeet
- Elinikäisen oppimisen välttämättömyys

Syrjäytyminen ja eriarvoisuus

- Nuorten miesten syrjäytyminen työmarkkinoilta
- Riittämätön tasa-arvo ja yhdenvertaisuus työmarkkinoilla
- Osallisuuden heikkeneminen kaikilla alueilla

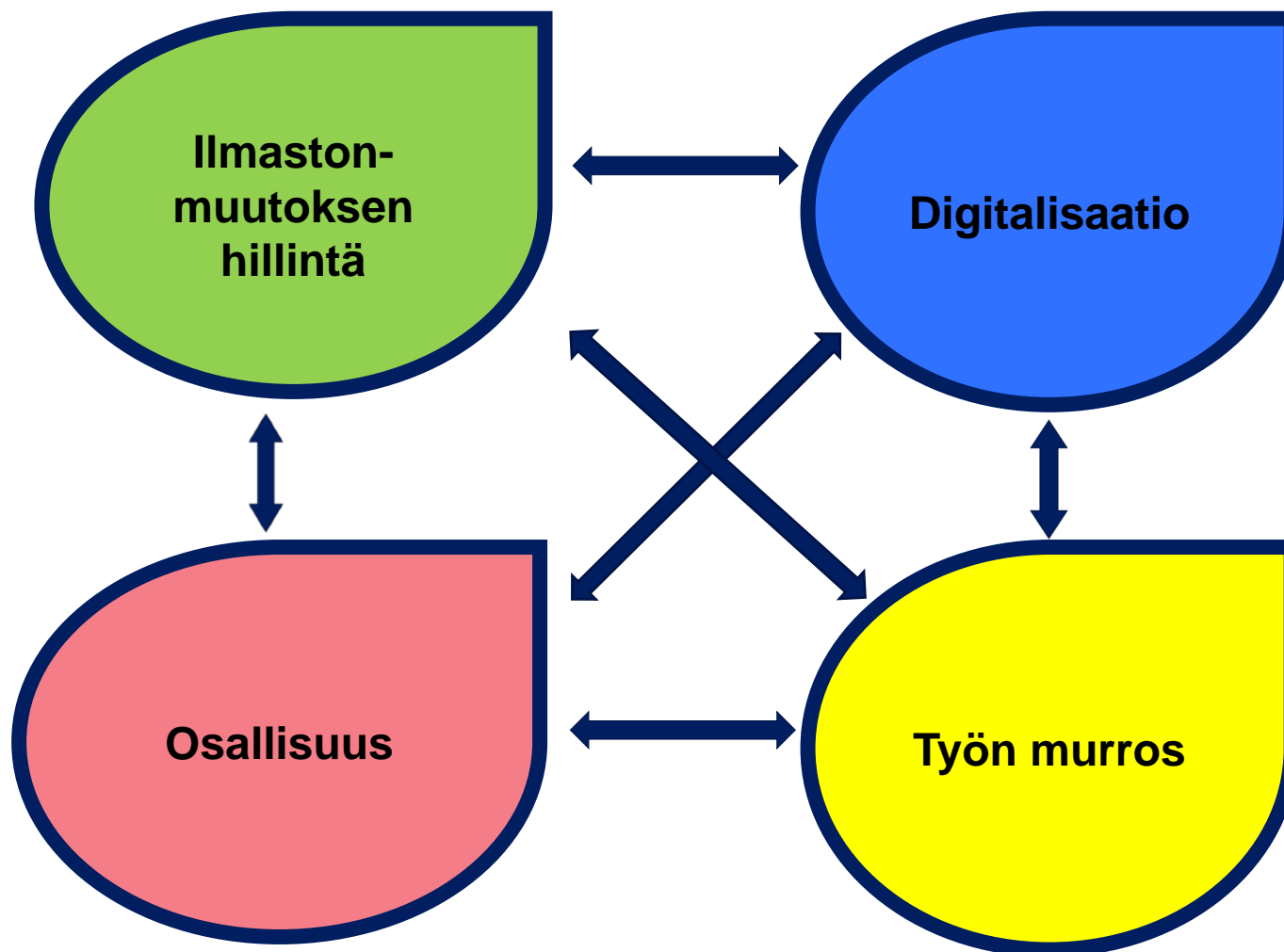
Saavutettavuus kilpailutekijänä

- Liikkumisen älykkäiden ratkaisujen vähäisyys
- Elinkeinoelämän kuljetusten tehokkuuden ja väylien välityskyvyn puutteet

Ilmiöt alue- ja rakennepolitiikan 2021+ pohjana

- **Toimintaympäristöanalyysien ja otakantaa.fi –kyselyn perusteella tunnistettu neljä keskeistä ilmiötä**
- **Koko tulevaa ohjelmakautta leimaavia isoja teemoja, jotka koskevat useita hallinnonaloja ja kaikkia alueita**
 - => vaikuttavat taustatekijöinä tulevan kauden ohjelmatyössä heijastuen molempien rahastojen hankkeisiin suoraan tai välillisesti
- **Miten näkyvät ohjelmarakenteessa? Omina toimintalinjoinaan vai hajautetusti?**
- **Toteutustapoina esim. valtakunnalliset teemaohjelmat, tukirakenteet, alueelliset teemahaut**
- **Seurataan ohjelmatasolla (hankkeiden tunnistaminen, rahoituksen seuranta, omat ohjelmataason indikaattorit yms.)**
- **Toteutustapoja pohditaan keväällä järjestettävissä työpajoissa**

Ehdotus neljäksi keskeiseksi ilmiöksi:

Tavoitteiden asettaminen ja painopisteiden valinta

Ohjelmatyön valmistelun seuraava vaihe: **tavoitteiden asettaminen ja painopisteiden määrittely**

TEM Ohje2 (TEM/1845/09.02.01/2018)

TEM pyytää

- **valitsemaan haasteista suuralueelle tärkeimmät**
- määrittelemään haasteiden perusteella niihin **liittyviä keskeisiä tavoitteita**, joita on mahdollista saavuttaa EAKR- ja ESR-osarahoitteen toiminnan avulla sekä
- määrittelemään tavoitteiden perusteella **toimintalinjat, erityistavoitteet ja sisällöllisen toiminnan painopisteet** (= alustavaa hahmottelua keskeisestä tuettavasta toiminnasta)
- määrittelemään toiminnan sisällön ja tavoitteiden kannalta tarkoituksenmukaiset komission ehdottamat yhteiset **tuotos- ja tulosindikaattorit**

Mitkä koheesiopolitiikan sisällöt ovat jatkossa?

Rakennerahastojen tuki kohdistettaisiin viiden teeman ympärille:

- 1. Älykkäämpi Eurooppa** (kilpailukyky, digitaalinen muutos, yrittäjäyys, innovaatiot, osallistava kasvu, teollisuuden muutoshaasteet globalisaatioon, kiertotalouteen ja ilmastonmuutokseen liittyen)
- 2. Vihreämpi vähähiilinen Eurooppa** (puhtaat energiaratkaisut, energiatehokkuus, siirtyminen vähähiiliseen talouteen, uusiutuva energia, innovatiiviset vähähiiliset teknologiat, tuki vihreille ja sinisille investoinneille, kestävä luonnonvarojen hallinta, kiertotalous, sopeutuminen ilmastonmuutokseen)
- 3. Verkostoituneempi Eurooppa** (liikkuvuus, energia ja alueelliset ICT-yhteydet, kestävä liikenne, älykkäät energiaverkot, nopeat digitaaliset yhteydet)
- 4. Sosiaalisempi Eurooppa** (ESR+:n tuki sosiaalisten oikeuksien pilarin toimiin, erityisesti työllisyyden edistäminen, koulutus ja elinikäinen oppiminen, sosiaalinen osallisuus sekä terveys ja sosiaalinen innovointi)
- 5. Kansalaisten Eurooppa** (kaupunki-maaseutu-rannikkoalueiden paikallinen kehittäminen)

Maaraportissa komissio suosittelee Suomelle käyttöön toimintapoliittiset tavoitteet 1 ja 4

Erityistavoitteet TO1 Älykkäämpi Eurooppa

- ET 1.1 Tutkimus- ja innovointivalmiuksien ja kehittyneiden teknologioiden käyttöönoton parantaminen
- ET 1.2 Digitalisaation etujen hyödyntäminen kansalaisten, yritysten ja julkishallinnon hyväksi
- ET 1.3 Pk-yritysten kasvun ja kilpailukyvyn parantaminen
- ET 1.4 Taitojen kehittäminen älykästä erikoistumista, teollisuuden muutosprosessia ja yrittäjyyttä varten

Erityistavoitteet TO4 Sosiaalisempi Eurooppa (ESR)

ESR ET 4.1 Parannetaan kaikkien työnhakijoiden, erityisesti nuorten ja pitkäaikaistyöttömien, ja työelämän ulkopuolella olevien **työelämään pääsyä edistämällä itsenäistä ammatinharjoittamista ja yhteisötaloutta**

ESR ET 4.2 Nykyaikaistetaan työmarkkinalaitoksia ja työvoimapalveluja, jotta voidaan arvioida ja ennakoida osaamistarpeita ja varmistaa, että työvoiman kysynnän ja tarjonnan kohtaamista työmarkkinoilla ja työvoiman siirtymistä ja liikkuvuutta helpotetaan ja tuetaan oikea-aikaisesti ja tapauskohtaisesti

ESR ET 4.4 Edistetään naisten osallistumista työmarkkinoille, työ- ja yksityiselämän tasapainoa, mukaan lukien lastenhoitopalvelut, ja tervettä ja asianmukaista työympäristöä ottaen huomioon terveysriskit, työntekijöiden, yritysten ja yrittäjien sopeutuminen muutoksiin ja terveenä ikääntyminen

ESR ET 4.5 Parannetaan koulutuksen laatua, toimivuutta ja tarkoituksenmukaisuutta työmarkkinoiden kannalta, jotta tuetaan avaintaitojen hankkimista, mukaan lukien digitaaliset taidot

ESR ET 4.6 Edistetään kaikkien, erityisesti heikoimmassa asemassa olevien, yhdenvertaista pääsyä laadukkaaseen ja osallistavaan koulutukseen varhaiskasvatuksesta yleissivistävän ja ammatillisen koulutuksen kautta korkea-asteen koulutukseen ja aikuiskoulutukseen, mukaan lukien oppimiseen liittyvän liikkuvuuden helpottaminen

ESR ET 4.7 Edistetään elinikäistä oppimista, etenkin joustavia jatko- ja uudelleenkoulutusmahdollisuuksia kaikille, ottaen huomioon digitaaliset taidot, ennakoidaan muutoksia ja uusia osaamistarpeita työmarkkinoiden tarpeiden pohjalta, helpotetaan uranvaihdoksia ja edistetään ammatillista liikkuvuutta

ESR ET 4.8 Tuetaan aktiivista osallistamista yhtäläisten mahdollisuuksien ja aktiivisen osallistumisen edistämiseksi ja parannetaan työllistettävyyttä

ESR ET 4.9 Edistetään kolmansien maiden kansalaisten ja marginalisoituneiden yhteisöjen, kuten romanien, **sosioekonomista integroitumista**

ESR ET 4.10 Parannetaan korkealaatuisten, kestävien ja kohtuuhintaisten palvelujen yhdenvertaista ja oikea-aikaista saatavuutta; nykyaikaistetaan sosiaalisen suojelun järjestelmiä, mukaan lukien mahdollisuus sosiaaliseen suojeluun; parannetaan terveydenhuoltojärjestelmien ja pitkäaikaishoidon palvelujen saatavuutta, tehokkuutta ja sopeutumiskykyä

ESR ET 4.11 Edistetään köyhyyden tai sosiaalisen syrjäytymisen vaarassa olevien yhteiskuntaan integroitumista, mukaan lukien vähävaraisimmat ja lapset

ESR ET 4.11 Puututaan aineelliseen puutteeseen jakamalla elintarvikkeita ja/tai perushyödykkeitä vähävaraisimmille, mukaan lukien liitännäistoimenpiteet

Erityistavoitteet TO4 Sosiaalisempi Eurooppa (EAKR)

- ET 4.1 Työmarkkinoiden tehostaminen ja laadukkaiden työpaikkojen saatavuuden parantaminen sosiaalisen innovoinnin ja infrastruktuurin kehittämisen avulla
- ET 4.2 Infrastruktuurin kehittäminen osallistaviin ja laadukkaisiin koulutukseen ja elinikäiseen oppimiseen liittyviin palveluihin pääsyn helpottamiseksi
- ET 4.3 Syrjäytyneiden yhteisöjen, maahanmuuttajien ja muita heikommassa asemassa olevien ryhmien sosioekonomisen integroinnin helpottaminen yhdennettyjen toimenpiteiden, mm. asumis- ja sosiaalipalvelujen kautta
- ET 4.4 Infrastruktuurin (ml. perusterveydenhuollon) kehittäminen tasavertaisen terveydenhuoltoon pääsyn varmistamiseksi

Tilannekatsaus ja
alustavia näkemyksiä

Tilannekatsaus 6.3.2019

Analyysivaihe saatettu päätökseen

- Ohjelmatyön valmistelu käynnistettiin analysoimalla nykytilannetta ja toimintaympäristöä sekä luomalla näkymää tulevaan
- TEM on koonnut ja Koheesio 2021+ työryhmä käsitellyt toimintaympäristön haasteet, joista valitaan ne, joihin RR-varoja halutaan kohdentaa

Yleistavoitevaihe käynnistetty

- Muotoillaan tavoitteet ja painopisteet (Mitä ohjelmalla tavoitellaan?)
- Indikaattoreiden valmistelu on käynnistynyt. Indikaattoreita kommentoidaan toimintapoliittinen tavoite kerrallaan.
 - Lähtökohtana asetusesityksen indikaattorit.
- Saantoa ja varojen jakoa koskeva laskenta käynnistetty ELSA-alueella.

Hallinto- ja lakivalmistelu

- Hallintojaoston työskentely käynnistyy (TEM vetoisena)
 - Aluksi: yksinkertaistetut kustannusmallit ja palkkakustannusten tukikelpoisuus

Etelä- ja Länsi-Suomen maakunnan liitot ja ELY-keskukset esittävät, että ohjelmavalmistelussa

- korostetaan kasvun ja kestäväen kehityksen näkökulmia **koko maassa yhden ohjelman kautta**
- **siirtymäalueet muodostavat yhden tukikokonaisuuden, jossa resurssit jaetaan nykyistä tasapuolisemmin ja mahdollistetaan maakuntarajat ylittävä joustava hankeyhteistyö**
- ohjelmassa **korostetaan aluelähtöisyyttä, tuloksellisuutta, vaikuttavuutta ja kerrannaisvaikutuksia**
- ohjelma perustuu **moderniin ja joustavaan aluekehittämiseen**
- aluekehittämiseen tarvitaan **laaja-alainen aluekehityksen 2030-luvun kokonaiskuva**, jossa määritellään keskeiset tavoitteet kansallisen ja/tai EU-perustaisen rahoituksen osalta

Maakuntien yhteinen kannanotto on julkaistu [Uudenmaan liiton sivuilla](#).

Miksi rahoituksen nykyistä tasapuolisempi jakautuminen on perusteltua?

- Koheesiopolitiikka on ollut onnistunutta ja Itä- ja Pohjois-Suomi ovat kuroneet kiinni aluekehityseroa muuhun Suomeen.
 - Helsinki-Uusimaan positio on muita suuralueita vahvempi, mutta suuralueiden erot ovat pikemmin tasoittuneet kuin kasvaneet.
- Helsinki-Uusimaalla on absoluuttisen kilpailukyvyn tunnusluvuilla ja muutosdynamiikkaan liittyvän kehityksen perusteella paremmat lähtökohdat ja positio kuin muilla suuralueilla.
 - **Alueen kasvun ja kilpailukyvyn vahvistaminen on jatkossakin koko maan edun mukaista.**
- ***Enemmän painotusta koheesiosta paikkaperusteisuuteen, aluelähtöisyyteen, kasvuun ja erilaisten alueiden potentiaaliin, vähemmän keinotekoisia rajoja ja esteitä fikseille aluekehittämiselle!***

Ohjelmakausi 2021–2027

Etelä- & Länsi-Suomi (ELSA)

#uusikausi2021

Lisätietoja:

Heli Rintala, Etelä-Pohjanmaan liitto

Marjut Leppänen, Etelä-Pohjanmaan ELY-keskus

Timo Takala, Etelä-Pohjanmaan ELY-keskus